

HETÊ ŞEXSÊKO GİRDÎ RA KE ÎNGİLİZÎ CAYO XOZAYÎ DE MUSENO DESTKEWTİŞÊ MORFÎMANÊ RÊZİWANÎ/GRAMERÎ

Netice ALTUN

İngiliz Dili ve Edebiyatı Uzmanı

Özet

İngilizceyi Doğal Ortamında Öğrenen Bir Yetişkinin Biçimbirim Edinim Sırası

İngilizce, yabancı dil olarak öğrenilen diller arasında birinci sırayı alır ve binlerce yetişkin Türk öğrenci de İngilizceyi yetişkinliklerinde öğrenmenin verdiği zorluklarla yüz yüze kalmaktadır. Böylece yetişkinlerin dili doğal ortamında edinim şekilleri ve biçimbirim edinim sırası, karşılaşılan sorunların çözümü ve eğitim sürecinin daha kolay ve önceden planlanmış bir süreç dönüşmesinde önemli rol oynamaktadır.

Bu çalışma, İngilizce öğrenme geçmişi olmayan bir yetişkinin Amerika'da İngilizceyi edinme sürecini araştırmayı amaçlamaktadır. Çalışma özelde katılımcının biçimbirim edinim sırasına ve dil edinimini doğal ortamında kazanma sürecine yoğunlaşmıştır. Veri hemen her gün gönderilen e-posta yoluyla toplanmış ve katılımcıya gelişimini saptamak için Michigan İngilizce Yeterlilik Testi (MTELP) uygulanmıştır. Araştırma sonuçları Biçimbirim edinim sırasının 'genel edinim' sırasıyla benzerlik gösterdiğini ortaya koymuştur. Çalışmanın sonuçları aynı zamanda katılımcının birinci dilinin ikinci dil üzerindeki etkisini ve çalışmanın yürütüldüğü süre boyunca katılımcının dil öğrenmede kaydettiği ilerlemeyi de gözler önüne sermektedir.

Anahtar Kelimeler: İkinci Dil Edinimi, Biçimbirim Edinim Sırası, Doğal Öğrenme Ortamı.

Abstract

Acquisition of Grammatical Morphemes by an Adult Learner of English in Its Natural Environment

English is the leading language learnt in the world and thousands of Turkish learners too face the difficulties of learning English in their adulthood. Thus, the way adult learners acquire the language in its naturalistic setting and the order of the acquisition of grammatical morphemes play a significant role in solving the problems encountered in language learning and in turning the education process into an easier, formerly planned period.

This study is a part of a larger study titled “ Acquisition of English as a Second Language by a Turkish Adult” which is conducted and presented as a Master Thesis in Cukurova University. It aims at investigating the language acquisition process of an adult Turkish learner who lives in America and does not have an English learning background. It mainly focuses on the Morpheme Acquisition Order of the participant and the effects of her acquiring the language in its natural surrounding. The data is gathered through e-mails sent almost everyday and The Michigan Test of English Language Proficiency (MTELP) was applied to conceive the participant’s language improvement. The results of this study reveals similarities in acquisition of Grammatical Morphemes with ‘the general sequence’ in the literature. The findings also show the effects of the participant’s first language and the improvement taken place in her acquisition of L2 during the study .

Keywords: Second Language Acquisition, Morpheme Acquisition Order, Natural Environment.

Kilimnuştîş

Îngilizî, mîyanê ziwananê xerîban ra ke yenê musayîşî rêza yewine gêno û bi hezaran merdimê girdî bi zorîti yê girditiyê de musayîşê/learning Îngîlîzî reyde ri bi ri manenê. Wîna, awayeko cayo xwezayî de merdimê girdî ziwani genê dest û rêza destkewtişê/acquisition morfimanê gramatikî seba sererastkerdişê problemanê ke yenê dîyayîşî û seba prosesê perwerdeyî henî bibo rehet û verê ra plankerdî de rolê ke pîl kaykeno.

Na xebat wazena, cigêrayîşê prosesê merdimê ke gird ke peynîyê ay/ey serê Îngilizî ya çinyo Emerîqa de senîn Îngilizî banderbena/musena bikero. Xebat, bi taybetîyê xo, zêdeyî serê rêza destkewtişê morfimanê gramatikî û cayo xwezayî de xover musayîşê ziwani ser vindena. Data, bi rayê e-posta ke hema her roj yenê şawitişî ame topkerdiş û qeybê ke averşiyayîşê wendekare/wendekarî bêro tesbît kerdîşî Testê Şarezatî/Ehîlî yê Îngilizî yê Michigan'î (MTELP) ame tetbîqkerdiş. Neticeyê cigêrayîşî nîşan da ke (mont ke) rêza destkewtişî yê morfiman bi 'rêza hemeyî' reyde şino ro yewbinî. Reyna, neticeyê cigêrayîşî bi çi awayî ziwane beşdare/beşdarîyo yewin serê ziwane ay/ey diyîni ya tesîr keno û hetê ziwane musayîşîya heta ke cigêrayîş qedyê de averşiyayîşê ay/ey areno verê çiman.

Çekuyê Meftay/Anaxtarî: Destkewtişê Ziwane Diyîni, Destkewtişê Morfimanê Gramatikî, Cayê Musayîşo Xozayî.

چکیده

مدت کسب نظم زبانی زبان انگلیسی برای سالمندان در محیط طبیعی

زبان انگلیسی از حیث کاربرد جهانی و به کارگیری آ به عنوان زبان دوم در جهان معاصر مقام نخست را داراست. ده ها هزار نوجوان ترک زبان همزمان با رسیدن به دوران بلوغ، با مشکلات ناشی از یادگیری این زبان رویارو می شوند. در همین دوران، برنامه ریزی و طراحی روش هایی برای اکتساب بالاترین میزان فهم زبانی و آموزشی، می تواند راه چاره ای باشد برای برداشتن موانع آموزش و افزایش راندمان آموزشی.

این پروژه تحقیقی بر آن است تا وضعیت اکتساب زبان و یادگیری زبان انگلیسی را در نوجوانان بالغی بررسی کند که در آمریکا ساکن بوده اما دارای پیش زمینه فراگیری زبان انگلیسی نبوده و در دوران بلوغ این زبان را به عنوان زبان دوم و در آمریکا فرا می گیرند. در این تحقیق جزوه آموزشی به طور روزانه در اختیار فرد قرار گرفته و بر اساس تست زبان ایالت میشیگان موسوم به (mtelp) میزان یادگیری او محاسبه شده و هم چنین با به کارگیری شیوه های مقایسه ای وضعیت زبان آموز در خصوص رویارویی با مشکلات فراگیری زبان دوم مورد تحلیل و بررسی قرار می گیرد.

کلمات کلیدی: اکتساب زبان دوم، زنجیره اصوات، محیط

الملخص

ترتيب اكتساب المورفيم للمتعلّم الكبار في السن الذين يتعلمون اللغة الإنجليزية في البيئة الطبيعية

تأخذ اللغة الإنجليزية المقام الأول في تعلم اللغة بين اللغات الأجنبية وتواجه الألاف من الطلاب التركية في مرحلة البلوغ من الصعوبات. هكذا تلعب أشكال اكتساب اللغة في البيئات الطبيعية من قبل الكبار و ترتيب اكتساب التشكيلي دورا هاما في حل المشاكل التي تواجه و تحول العملية التعليمية الى شكل اسهل و مرحلة مخططة من قبل.

يهدف هذا العمل التحقيق في عملية اكتساب اللغة الإنجليزية في الولايات المتحدة من قبل البالغين الذين لا يمارسونها في الماضي. يركز هذا العمل على فترة اكتساب اللغة في البيئة الطبيعية و بخاصة نظام اكتساب التشكيلي للمشارك. جمعت المعطيات من قبل البريد الالكتروني التي ارسلت كل يوم و طبق اختبار ميشيغان للغة الانكليزية لتحديد تقدم المشارك. كشفت نتائج البحث ان ترتيب الحصول على اقتناء التشكيلي تشابه بالاكتساب العام. و وضحت نتائج الدراسة في نفس الوقت تأثير اللغة الامية للمشارك على اللغة الثانية و تقدم المشارك خلال الفترة الدراسة.

الكلمات الأساسية: اكتساب لغة ثانية, ترتيب الاكتساب التشكيلي , البيئة الطبيعية للتعليم.

Destpêk

Xebata Rêza Morfiman bi taybetî bi xebatane Brownî serranê 1970an û 1980an de popularîteyêke pîl/gird girewtebî. Brown xebate xo de qisekerdişê hîrê domananê Emerîqayijan; Adam, Eve û Sarah spontane qeyd kerdbî. Peynî yê na xebata xo ya derganî/longitudînale de (ke gorê Fraenkel û Wallenî (1990, r.478) cigêrayîşê longitûdinalî serê yew merdim ya zî merdimana reyke ya zî di hîre rey mavajî cend asman, zafane wextêko derg de yenê virastî yê) ke sey xebata yewin a xebatanê destkewtişê morfiman yena qebul kerdiş vet orte ke nê hîrê domanî yew emr de nêbê zî hema vacê yew rêze de morfiman gênê/qezenc kenê. Brown (1973) vano ke; “tay faqtorî ya zî qeflêk faqtorî bî semed û nê morfimî hema hema yew rêze de amey diwayîşî” (1973, r.272). Brown eynî wext de termo ‘mercanê (context) mecburande peyda kerdişê vatişan’ da şinasnayîşî û no term bi no awa îzeh kerd “... morfimê gramatîkî tay cayan de mecburî yê û cayo ke merdim eşkeno destkewtişê morfiman nê tenê hetê senîn vatiş kuno teber, labelê hetê vatiş çî ca lazimo ku biko teberîya kriterê ke saz bikero” (1973, r.255). Wîna, datayê ke topkerdebî ra 14 morfimî tespît kerdî û standardêke viraşt. Bê Brownî, De Villiers û De Villiers

eynî serre de 21 domanan ra data topkerd û na datayê Brownî reyde şa tê ver (Kwon, 2005, r.4). Yew sîstem (MMPV; mercanê mecburan de peyda kerdişê vatişan) şixulna û netîceyê zaf nîzdê xebatê Brownî girewtî.

Xebata Brownî ya derganî (longitudinal) ke serê destkewtişê qîseykerdişo spontane yê ziwano yewin ê (Z1) hîrê domanan bî, serê xebatanê destkewtişê ziwane diyînî (Z2) de tesîrê ko pîl kerd. Gelêke zanyaran waşt ke vecê ortê gelo rêzêka destkewtişê morfîmana ziwane diyînî (Z2) sey ziwane yewinî (Z1) esto ya nê. Dulay û Burt yewinê mîyanê nê zanyaran ra yê ku xebatê Brownî kerd hîra û açarna serê ziwane diyînî (Z2). Badê qeflêk cigêrayîş, testêko resimin; Peymitîşê Sîntaksê Diziwanî (BSM; Bilingual Syntax Measure) viraşt, seba domananê ke Îngilîzî sey ziwano diyîn musenê, semedê ke îne ra tay qîseykerdişan ke tede morfîmanê verêjoy ra amê tesbîtkerdiş estê bieşkê înan bigîrê. (Chun, 1980, r.291).

Beşdaranê xebate înan ziwananê cîyayan ra bêrê (Îspanyolî, Çînî) û rêzê morfîmanê înan seke înan ê Brownî nêbo zî data seba wendekaranê ziwane diyînî (Z2) destkewtişê ziwano diyînî de rêzêke vet orte. Goreyê Dulay û Burtî semedê ferqê rêzanê ziwano yewin (Z1) û ziwano diyînî (Z2) “hîşyarî ya kognîtîf û lînguîstîkîyê wendekaranê girdanê ziwano diyînî” bî (Chun, 1980, r.291).

Dulay û Burt serê na mewzuya domanan û pîlan reyde gelêke xebatî viraştî. Serê hîsabkerdişê data, hîrê metodê cîyayî aver ardî; Grub Skor Metod (GSM), Grub Means Metod (GMM) û Metodê Destkewtişê Syntaxî (SAI). Nê metodî pêro, seba ke kêmanî ya verînan orte ra wedardê ame viraştişî û wext wext hetê cigêrayoxanê bînan ra amey krîtîkkerdişî/rexnekerdişî (Disbrow-Chen,2004, r. 16). Morfîmê ke ewilî/verêjoy sero baldar bî yewendes hebî bî û des hebê înan mîyanê çares morfîmanê Brownî ra bî û her yew morfîm goreyê ‘mercanê mecburan de peyda kerdişê vatişan’ ame analîzkerdiş. Badê gelêke cigêrayîşan, Dulay û Burt (1974) û dima ra zî Bailey, Madden û Krashen (1974) şûne çares morfîmê Brownî de ya zî yewendes morfîmê Dulay û Burtî qeybê wendekaranê girdan/pîlan heşt morfîmî tespît kerdî (Kwon, 2005, r.6).

Nê heşt morfimî sey cêri yê:

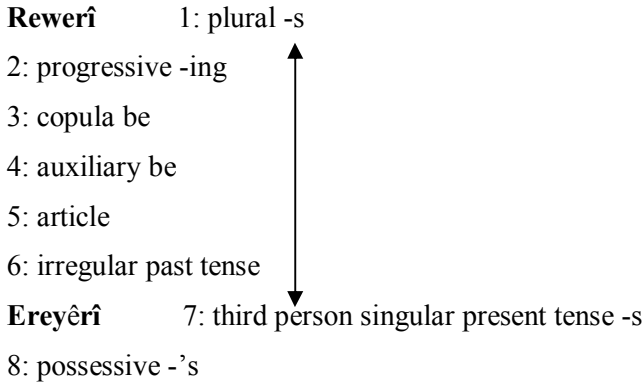

Figure 1. Rêzê Destkewtişê Domanan ke Ziwanê înan o yewîn (Z1) Îspanyolî ya (Dulay û Burt, 1973). Izumi û Isahara ra Ameyo Girewtiştî, (2005, r. 64).

Bi xebatanê Dulay û Burtî gelêke cigêrayoxanê bînan zî serê ‘destkewtişê morfimanê gramatîkan’ xebat kerd û no war roşin kerd. Bailey, Madden û Krashen (1974) xebata Dulay û Burtî serê merdimanê girdan ke ziwane cîyayan ra yenê bi yew test (BSM) kerd hîra, reyna kerd û yew rêza morfimanê Îngîlîzî vet orte peyniyê xebate de (Kwon, 2005, r.5 de). Netîceyê/peynîyê xebatanê merdimê girdan û yê xebatanê domanan şîyê ro yewbini. Fathman Testê Ziwanê Fekî Diyîni Peymiteno (SLOPE; Second Language Oral Production English Test) şixulna, 120 heb domananê ke Îspanyolî û Koreyî qisey kenê serê îna xebatêke kerd û peynîyê/netîceyê ke yew verênan girewt. Krashen û embazanê ey na xebat bi grubêke merdimanê girdan reyde reyna kerd û eynî rêza destkewtişî girewt. Goreyê Chun, “no nişan dano/mojneno ke emr, ziwano yewin (Z1) ya zî perwerdeyê merdiman çi bo zî seba morfiman duzenêko/rêzêka destkewtişîya nêbedelyena esta” (1980, r.291).

Qasê xebatanê ke paştî danê nê cigêrayişan estê, cigêrayoxê ke xebatanê rêzê morfiman krîtîk kenê zî estê. Laresen-Freeman badê xebata xo ya verêjoy bi BSM badêjoy zî bi tay testê bînan kerd, îddîa kena ke no ‘nêbedelnayîşê rêza morfiman beno ke netîceyê BSM (testê peymitişê sintakso diziwani) yî bo û testê cîyayî beno ke

netîceya yew nêdê (Chun, 1980, r.291 de). Rosansky zî bal anceno serê zorîtîyê nêtêverdayîşê cigêrayîşanê longitudinal u cross-sectional'an (ê cigêrayîşê ke Fraenkel û Walleni (1990, r.475) sey cigêrayîşê ke yew wexto verêjoy ra amo tespîtkerde de populasyonêke ya zî populasyonan ra data yena topkerdişî terîf kerdo). Hakuta (1976, r.22) serê keynekê ka Japona panc serrî de cigêrayîşêko longitudinal viraşt. Peyniyê nê cigerayîşî de, krîtîkanê Larsen-Freeman û Rosansky qebul kerd û liste kerd ra derg û va gere cîyayîyê merdiman zî vîrê ma de bimano.

Peyniyê vatişê, mewzu bî no newa bêro krîtîkkerdişî zî gelêke cigêrayîşan û cigêrayoxan îspat kerdo ke hetê destkewtişanê morfiman de paralelîyê ke pîle esta. Eşkera yo ke no war de gere cigerayîşê zêdeyî bêrê viraştişî seba ke Destkewtişê Ziwanê Diyîni (DZD) warê ko roj bi roj bedelyeno û aver şino û humarê wendekaranê girdanê ziwane diyîni roj bi roj benê zêde. Seba ke bi hezaran penaberî şinê ca yê ziwani bixo de ey ziwani musenê/bander benê, na xebat serê gava ke dor û verê wendekaran bi ziwano diyîni (Z2) bêro dorpêşkerdiş do prosesê DZD (Destkewtişê Ziwanê Diyîni) senîn bêro ca seba ey delîlanê zaf muhîman dana.

1. Metodolojî

1.1. Beşdare(î)

Na xebat tenê beşdare ke do sey Eda bêro namekerdişî (a pseudonym name; namê ko viraştî) heta xebat dewam bikero ra peyda bena û xebatêka longitudinal a. A Emerîqa de sey ziwano diyîni (Z2) Îngilizî musena. Komkerdişê data, çend aşmî badê ko a şî ewca û şî qursê ziwani, destpêkerd.

Peyniyê(background) Eda de di ziwane bîni zî bibî ke gere analizê data de vîrî de bimanê. O yewin; wextê ke Eda şîya mekteba miyanîne û lîse, dersê Almanî girewta û o diyîn; eşkena Kurdî xeberî bido. Semedê ko Îngilizî sey ziwane ca yo diyîn amo qebulkerdişî no yo ke serê ziwani û gramerê Kurdîya qet/jibê perwerdeyî nêdîbî, serê ziwani û nê dersanê Almanî ke çike nêame virê ay (xerberdayîşo ri bi ri, Elulê 20,2007) û Tirkî ziwane ay o domînant bî. Keyeyê xo de, mektebe xo de û derdorê xo de Tirkî xeberî dayne.

Eda (wextê ko xebat virazya, 2009'de) 27 serrî ya û wextê ko etya bî, verê ko zanîngeh verada û şî teberê welatî, beşe Tarîxê Hunerî ya sinîfe hîrêne de wendekare bî. Verê na joy, eynî wext de beşe Radio û Televîzyonî de zî perwedeyî dîbî. Reya ewilî, zanîngehe de

dersa Îngîlîzî girewt ke serrê ke dewam kerd û Îngîlîzî musayîşê ay na nuqta de vindert. Verê ko şî USA bi zor eşkayne name yê xo bi Îngîlîzî vaco (xeberdayîşo ri bi ri, Elulê 20,2007).

1.2. Enstrumanê Data Komkerdişî/Arêkerdişî

1.2.1. Rojnuştene

Tarîxê bi rayê 'rojnuştene'yan data topkerdişî newe nîyo. Rojnuştene yî nîşanê cigêrayoxî danê ke beşdare çî çî rehet û çî çî zor musena. Gorê Chamot "*rojnuştene yêke nuştayî serê musayîşê înan awirên wendekaranê şexsîyan bi xo û bi çî awayî nê problemanê ziwani ke raşt yenê sererast kenê ra peyda benê*" (2005, r.114). Rubîn salix dana ke sixulnayîşê rojnuştene yan serê prosesê musayîşê wendekaran û stratejîyanê înan de bi xo wa hişmendiyê ke metakognîtîvî virazeno (Chamot, 2005).

Na xebate de enstrumanê data arekerdişî yo tewr muhîm rojnuştene yî bî ke bi e-posta ame şawitişî. Nê rojnuştene yî, bi çîmanê wendekare bi xo prosesê musayîşî senîn yeno orte ard verê çîman.

1.2.2. Testê Sarezatîyê/Ehîliyê Îngîlîzîyê Michigan'i (MTELP)

Enstrumanê ko bîn o muhîm Testê Sarezatî/Ehîli yê Îngîlîzîyê Michiganî ke sevîyeyê beşdare serê xebate de, wextê xebate de û peynîye xebate de ame tetbîqkerdiş. Test Eda rê bi rayê e-posta ame şawitiş û do senîn xo test bikero, çîqas wextê ay esto seba test û her çî yo bîn ay rê ame geryakerdişî. Mîyanê Testî de 100 persî estê. Test hîrê perçe yo. 40 hebe persê gramerî, 40 persê çekuyan, 20 zî persê wendiş û famkerdişî yê û test 75 deqey gêno.

1.3. Data Komkerdişî/Arêkerdişî û Analîzê Prosedurî

Serê cigarayîşî de, neticeyê Testê Şarezatî/Ehîli yê Îngîlîzîyê Michiganî (MTELP) ke serê xebate de, orteyê de, û peyniyê prosesê data arekerdişî de ame bî tetbîqkerdiş ame dayîşî. Bi no newa/ wina do prosesê xebate de averşîyayîşê beşdare bêro ferqkerdişî.

Seba ke Eda wendekarê ke destpêke bî û hema morfîmî qezenc nêkerd/nêmus a bî, qasê ko bedelnayîşê morfîman binge bêro girewtîşî bedelnayîşê ko krîtîk zî nêvirazya bî ke no bedelnayîş seba analîzî bêro bîngewirtîş. No sebeb ra, destkewtişê ay ê morfîman bi

grafikan ame yo nîşandayîş û bi taybetî wexto ke binge ame yo girewtîş (şune bedelnayîşê ko pîl mîyanê morfiman de). Her safha destkewtişê morfimanê Eda yê di aşman nîşan dano/mojneno ra.

Grup Skor Metod (GSM) ke Dulay û Burtî dabî şinasnayîş na xebate de ame şixulnayîş (Izumi û Isahara, 2004, r.67). GSM de, bi rayê do çend morfimi bêrê dîyayîşî nê rewşan de verêjoy ra yeno bellikerdiş û skorê ke yeno hîvîkerdiş belli beno. Eysayîşê reyke sey 2 puanî yeno hîsaberdiş. Dima skorê wendekare goreyê cewabanê ay ê rasta û şaşan/xeletan yeno hîsaberdiş. Tablo 1, senîn amê hîsaberdişî nîşan dano/mojneno:

Tablo 1. Goreyê Şixulnayîşê Wendekare Tabloyê Puanan

Şixulnayîşê Beşdare	Puan(i)
Cewabê Rastî	2
Cewabê Xeletî: ke morfim nêamê yo nuştişî	0
Cewabê Xeletî: ke morfim şaş amê yo nuştişî	1

Izumi û Isahara, 2004, r.67. ra ame grewtîşî.

Skorê ke yeno hêvî kerdişî = (ca yo mecburî/pewîst de dîyayîşê morfiman) x 2

Skorê beşdare = (humarê raştan) x 2 + (humarê kemîtiyê morfiman) x 0 + (humarê xeletîyanê ke cayo şaş de amê nuştişî).

Badê ke ‘skoro yeno hêvî kerdiş’ û skorê wendekare ame dîyayîşî, morfimê skor sey warî de ame yo gereykerdişî yeno hîsaberdiş. Ke netîceyê nê hîsaberdişî %90 ya zî zêde vejyo, dimara/badêjoy nê morfimî sey ‘ame yo musayîşî’ yeno qebul kerdiş.

Morfimê Skorî

$$\text{Skorê Wendekare} := \frac{\text{Skorê ke yeno hîvî kerdiş}}{\text{Skorê beşdare}} \times 100$$

Izumi û Isahara ra ame yo girewtîşî, 2004, r.67.

Data ame etudkerdiş, morfimê skorî ame hîsaberdiş û bi no newa rêzê destkewtişê morfimanê Eda vejîya orte. Weko bîn, na rêzê destkewtişê morfimanê ay bi rêze destkewtişîya Dulay û Burtî reyde deya tê ver.

2. Têvernayîşê/Munaqeqê yê Vedîtan

2.1. Goreyê Netîceyê Testê Michiganî ya Lînguîstîk Aversîyayîşê Eda o Hemeyî

Seba ke aversîyayîşê ko peymîyayî (ölçülebilir gelişim), Testê şarezatî/ehilî yê İngîlîzîyê Michiganî (MTELP) ke testê gramerî, çekuyî û wendişî yo ame şixulnayîşî ke hetê cigerayîşê ma bikero. Ey bi rayê e-posta ame bî şawitişî û cewabî zî bi o newa amê girewtîşî. A amî bî haydarkerdîşî do senîn test bigero.

Testê Michiganî 100 hebî persan ra û hîrê qisiman ra yeno meydan: Qisimo I testê gramerî yo, Qisimo II testê çekuyan o û Qisimo III zî testê famkerdişî yo. No Test hîrê rey ame tetbîqkerdiş; verê cigerayîşî, demê/wextê cigerayîşî û wexto ke prosesê topkerdişê/arekerdişê data qedya.

Tablo 2. Hirê Safhanê de Peyniyê/Neticeyê Testê Michiganî (MTELP)

MTELP (Çeşitê Persan)	MTELP I (Cewabê Rastî)	MTELP II (Cewabê Rastî)	MTELP III (Cewabê Rastî)
Gramer (40)	7	8	19
Çekuyî (40)	16	16	20
Famkerdiş (20)	7	10	7
Humarê Totalî (100)	30	34	46

Sey ke bi rehetî yeno diyayîşî, bi hemeyî destkewtişê İngîlîzîyê Eda de aversîyayîşê ko muhîm esto. MTELP yo ewilî de (tetbîqo ewilîn de) 7 gramer, 16 çekuyî, û 7 persê famkerdişî rastê. Testo diyîn de (ke miyanê/orteyê prosesê data arêkerdişî de amê bî tetbîqkerdiş)

nê humarî kerdî zêdê, gramer 7 ra vet 8, û wendiş û famkerdiş 7 ra vet 10. Skorê ay ê çekuyan 16 de mende. Nîhayet badê şeş aşman, skorê rastî bî 19 gramer, 20 çekuyî, û 7 zî wendiş û famkerdiş.

Testê Michiganî ke (MTLEP) peynîyê prosesê de ame tetbîqkerdişî bedelnayîşê ko gird o pozitif nişan dano/mojneno. Skorê xo yê Gramerî 8 ra vejena 19 ke beno ke semedê reyna destpêkerdişê qursê Îngilîzî bibo. Skorê çekuya zî başêrî yo û 20 cewabanê rastan dana çekuyan de ke reya verîn 16 ê cewabê ay rastî bî.

Gava ke ma biewnî ra total humaranê peynîyê testî ra ma eşkenê vajê ke Îngilizîyê Eda de bedelnayîşê ko pozîtîf esto. Destkewtişê ziwani prosesêko dergo û gava ke ma prosesê data arekerdişî biyarê çimanê xo ver (6 aşmî), ma eşkenê vajê ke Eda averşîyayîşê ke gird, rayê ke gird girewt a.

3.2. Destkewtişê Morfimanê Serayînî yo Hemeyî û Têverşanayîşê Înan Rêza Hemeyî Reyde

Tabloyê 3 yê binînî/warînî gramatik morfiman, çend rey Eda mecbur mende ke îna bişixulno, skorê ay o heqîqî, û serayîne (%) cewabanê rastan ke no morfim musawa/gezane kerdo ya nêmusawa/gezane nêkerdo nişan dano.

Tablo 3. Peynîye Aplîkasyonê/Tetbîqê Morfimanê Beşdare.

Gramatîk Morfimî	Humarê Rewşan	Skorê ke Hêvî beno	Skoro Rastin	Serayînê (%) Rastan
Plural –s	43	86	26	73
Progressive-ing	20	40	65	65
Copula be	28	56	69	69
Aux be	46	92	90	90
Article a/the	69	138	51	51
Irreg. Past	28	56	80	80
ThirdPerson Sing	15	30	50	50
Possessive -s	13	26	34	34

Goreyê Brownî (1973), %90 bêxeletî nîşan dano ke morfîm ame yo qezanckerdişî/destkewtişî. Tablo 3 destkewtişê Eda yo serayînî nîşan dano. Sey ke tablo de yeno dîyayîşî, ma eşkenê tenê ‘auxiliary be’ sey ‘amê yo qezanckerdişî’ qebl bikerê. Morfîmê bînî ke ‘auxiliary be’ teqîb kenê; ‘irregular past’ (%80), ‘plural -s’ (%73), ‘copula be’ (%69), ‘progressive -ing’ (%65), ‘article a/the’ (%51), ‘third person singular’ (%50), û o ke tewr peyîn de ame yo qezanckerdiş ‘possessive –s (%34)’.

Sey ke tablo ra eyseno, 46 humarî rewşê şixulnayîşîyê ‘auxiliary be’ (ke amê musayîş/qezanckerdiş yeno qeblkerdiş) esto Skore ay o raştîn 37 o. Labelê, morfîmo ke tewr tay ‘destkewtişî/qezanckerdişî’ ‘possessive -s’ de, humarê rewşan 13 o skorê ay zî 3 yo. Kewtişê humarê şixulnayîşî/rewşî ay nîşan dano ke Eda xeberdayîş ya zî morfîm şixulnayîş ra tersena û xo durî dana.

Nê dîyayîşî/netîceyî mocnenê ke beşdare nê morfîmanê gramatîkan bes/mirdî nêbo zî weş musawa. Anu/Wina eyseno ke seba ke morfîmê ke mendê îna bimuso henî zêde wext û pratîk lazîm o.

Gava ke ma morfîman goreyê serayînê destkewtişî bikerê rêze ma eşkenê bi ‘rêza hemeyî’ reyde bişanê tê ver. Seke verêjoy ame bî vatişî seba ke ma vacê morfîmeke ame ya destkewtişî/qezanckerdişî serayînê ey gere %90 (sera neway) bo. Tablo 3 hem rêze destkewtişê beşdare hem zî ‘rêza hemeyî’ ke Dulay û Burtî ardebî zîwan nîşan dano.

Tablo 4. Têverî yê Rêzanê Morfîmanê Gramatîkî

Rêze Destkewtişê Beşdare	Rêze ke Dulay û Burtî viraşta
1.Aux be 90	1. Plural –s
2. Irreg. Past 83	2. Progressive -ing
3. Plural–s 76	3. Copula be
4. Progressive–ing 71	4. Aux be
5. Copula be 68	5. Article a/the
6. Article a/the 51	6. Irreg. past
7. Third person singular –s 50	7. Third person singular
8. Possessive –s 34	8. Possessive –s

Sey ke Tablo 4 ra yeno dîyayîşî, tay seyyewbînanî û cîyatî yê destkewtişê morfiman estê ke erjeyenê merdim muneqeşe bikero. Verêjoy ame bî vatişî ke ‘Auxiliary be’ rêza ewilîn de ame yo destkewtişî/qezanckerdişî, heto bîn ra na morfîm liste Dulay u Burtî de rêza çarîne da. Ferqê bîn o baldar/balkêş morfîmo ke rêza diyîne de amo musayîşî ke no ‘irregular past’ o. Goreyê listeyê Eda serayîne destkewtişê Eda %83 yo ke listeyê Dulay û Burtî de rêza şeşîne de yo.

Gava ke tablo nîzdî ra bêro analîzkerdiş, wîna eyseno ke seyyewbînanî cîyatîyan /ferqan ra zêdeyê. Serê listede nêbê zî ‘plural -s’, ‘progressive -ing’, û ‘copula be’ têdima yenê rêze de û do sey rêze Dulay u Burtî bêro musayîş. Hetê destkewtişîya, artîkilê ‘a’ û ‘the’ seyyewbînanî nîşan danê. Xebate ma de humara 8ine da yo no morfîm û ey Dulay û Burtî de 5ine da yo.

Seyyewbînanî ya bîna muhîm di morfîmanê peyînan; ‘third person singular -s’ û ‘possessive -s’ de yena dîyayîş. Nê morfîmî rêza peynîyê wîrdî listeyan de yê ke no zî nîşan dano ke nê morfîmî goreyê morfîmanê bînan ra erey yenê destkewtişî/qezanç benê. Sey ke verêjoy ame bî vatişî, Eda sixulnayîşê nê morfîman ra dûrî vindena û no semed ra, humarê sixulnayîşê nê morfîman tayê.

Seba vatişa peyîne, xêrcê morfîmo verîni ‘auxiliary be’ ke tenê o ame yo qezanckerdişî/destkewtişî û morfîmo bîn ‘irregular past’ ke skoro tewr berz ey de yo, morfîmê bîni liste ya Dulay û Burtî reyde seyyewbînanîyê ke gird mocnenê. Rêze morfîmanê bînan û di morfîmê peyînan nîşaneyê ‘rêze ke xozayî’ û ‘interlanguage’ î/mîyanziwanî vejenê orte.

4. Vatişo Peyîn

Peynîye Testê Sarezatî/Ehilî yê Îngilîzîyê Michiganî (MTELP) cewabanê raştan de berzbîyayîşê ko sîstematîk nîşan da, û seba merdimêka gird ke ca yo xwezayî/tebîî de îngilîzî musena averbîyayîşê şeş aşmî vet orte. Seracêr data de ke senîn îmkanê pratîk-kerdişê zîwanî (*destkewtiş*) û şîyayîşe qurs (*musayîş*) ke, beşdare ma zî wîrdî pîyara dewam kerd, bi rehetî yeno dîyayîşî.

Xebat, eynî wext de waşt ke gramatîk û sîntaktîk averşîyayîşê beşdare ma veco orte. Seba dîyayîşê averşîyayîşê ay, data amê analîzkerdiş ‘Rêze Destkewtişê Morfîman’ zî nêamê xovîrkerdişî. Peyniyan/Neticeyan, mojna ke Rêze Destkewtişê Morfîman sey ‘Aux be’, ‘Irreg Past’, ‘Plural -s’, ‘Progressive -ing’, ‘Copula be’, ‘Article a/the’, ‘Third Person Singular’, û ‘Possessive -s’.

Wextê ke peynîye nê cigerayîşî ‘rêza hemeyî’ ya no war de esto reyde ame têver, morfîmo ku ewilî amê destkewtişî ‘Auxiliary be’ û yo diyîn ‘Irregular Past’ ecêb ê. Dewamê liste xebate bînî yê ‘rêza hemeyê’ reyde paralel şino. Na paralelî muhîm a seba ke eşkena sey îşaretê ‘interlanguage’ ke Selinkerî name kerdo û nê termî sey sîstemê ke wendekare ziwani tesîs keno/kena û sîstemê ke beno ke xoser bo û ne girêdayeyê ziwani wendekare yewin ne zî ziwano hedef (Z2) de bo (Saville-Troike, 2006, r.41 de).

Gelo ziwani bînî ke beşdare zana tesîro negatîf ya zî pozîtîf serê prosesê destkewtişê ziwano ke musena keno ya nêkeno, na persê ma ya ke bîne bî. Tesîre ziwani yewinî zêdetir/zêderî destkewtişê ‘Plural-s’î ke sîstemê Tirkî cîya yo, û yeno dîyayîşî ke Eda şixulnayîşê ey de zorîtî ante. No problem ‘Article a/the’ ‘Third Person -s’ ‘Copula be’ û ‘Possessive -s’ de zî ame dîyayîşî. Labelê bêro serê ‘Irregular Past’ u ‘Aux be’ Kurdîyê ay pozîtîf tesîr kerdo û destkewtişê /musayîşê ay kerd zêdetir ke no durum, serre de nêamebi texmîn kerdiş.

5. Tesîrê Xebat Seba ELT (Perwerdehîyê Ziwani Ingilizî)

Seba ke roj bi roj humarê wendekaranê pîlanê ziwani diyînî beno zêde, no war de çî xebat virazyo gelek muhîm o. Na xebat, samedê ke roşin finena serê mewzuye wendekarêke/wendekareke pîle ke ziwani reyde ri bi ri manenê, û musayîşê morfîmanê Îngilizîyê ke kesê ke girdî zaf grîng a.

Seba mamosteyanê Îngilizî, muhîmo ke bizanê kancîn/kamjo perçeyanê ziwani lez ya zî erey yenê musayîşî muhîm o ke dimajoy seba ke biêşkê xeletîye domanan tolere bikerê ya zî raşt bikerê, seba ke şiklê ko newe bidê programanê perwerdeyî û seviyê domanan heşê xo de bigîrê hema programanê newan virazê. Eynî wext de xebatê Destkewtişê Rêzê Morfîman êşkenê averberdoxanê mufredatîrê serê viraştişê mufredatan de rolêka sey şîret kay bikerê.

Ca yê ko ziwano diyîn yeno xeberdayîşî de mendîş û ziwani reyde têkili ronayîş îmkanê averşîyayîşê ko zelal û lez dano wendekaran. No zî nîşan dano ke raya tewr baş seba ziwani musayîşî, ca yo ko ziwani tede yeno xeberdayîşî de mendîş o.

Çimeyî

- Brown, R. (1973). *A first language*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Chamot, A. U. (2005). "Language Learning Strategy Instruction: Current Issues and Research". *Annual review of applied linguistics*, 2005. (25), 112-130.
- Chun, J. (1980). "A Survey of Research In Second Language Acquisition". *The modern language journal*. 64(3), 287-296.
- Disbrow-Chen, R. L. (2004). "Morpheme Acquisition in Relation to Task Variation: A Case Study of A Beginning Level ESL Learner", *Master thesis*, Portland State University. Retrieved August 27,2009, from RL DISBROW-CHEN - 2004 – Labschool.pdx.edu
- Dulay, H., & Burt, M. (1974). "A New Perspective on the Creative Construction Process in Child Second Language Acquisiton", *Working papers on bilingualism*, (ERIC Document: No. 123 877).
- Frankel J.R. & Wallen, N.E (1990). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw Hill Inc.
- Hakuta, K. (1976). "A Case Study Of A Japanese Child Learning English as A Second Language", *Language learning*, 26(2), 321-351
- Izumi, E., & Isahara, H. (2005, March 31). "Investigation into Language Learners' Acquisition Order Based on an Error Analsis of A Learner Corpus". Paper Presented at the 2005 Dspace at Waseda University, Tokyo, Japan Retrieved July 12, 2009 from <http://dspace.wul.waseda.ac.jp/dspace/handle/2065/1396>
- Kwon, E. (2005). "The "Natural Order" of Morpheme Acquisition", *TESOL Quarterly*, 5 (1), 1-21.
- Saville-Troike, M. (2006). *Introducing second language acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.

